



Maria Rosenquist
Avdelningschef
maria.rosenquist@trelleborg.se

Socialnämnden

Tjänsteskrivelse Rapport om familjehemsplacerad barns skolgång

Sammanfattning

Barn i familjehem fullföljer grund- och gymnasieskola i mycket lägre utsträckning än andra barn. De har också generellt sett lägre betyg. Tillgänglig forskning visar vidare att frånvaron av "skolmisslyckanden" har visat sig vara den starkaste skyddande faktorn för en gynnsam utveckling, för att motverka ohälsa, bristande förankring på arbetsmarknaden, missbruk och kriminalitet (Socialstyrelsen).

Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen ansvar att noga följa vården av familjehemsplacerade barn och ska verka för att de får lämplig utbildning och det är ett av de områden som enligt lagstiftningen särskilt ska uppmärksammas.

Socialnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram en rapport om arbetet med de familjehemsplacerade barnens skolgång. Rapporten avser att visa hur verksamheten arbetar med att säkerställa att familjehemsplacerade barn och unga får en fullvärdig skolgång. Vidare ska rapporten återge hur många av de unga som varit familjehemsplacerade längre än 3 år som fullgjort gymnasieutbildning med godkända betyg samt hur verksamheten planerar att utveckla arbetet med de familjehemsplacerade barnens skolgång.

Undersökningen innefattar således unga långvarigt familjehemsplacerade, 3 år eller längre, samt unga som tidigare varit långvarigt familjehemsplacerade men som avslutat samhällsvården i stödboende eller på HVB, och som är i ålder att kunna uppnå studentexamen åren 2021, 2022 och 2023. 11 ungdomar omfattas. Av dessa 11 ungdomar är det 8 som fullföljt sin gymnasieutbildning och 3 som inte har fullföljt en gymnasieutbildning. Av de 8 som fullföljde sin gymnasieutbildning är det 4 där det klart framgår att de tagit gymnasieexamen och 3 där det är oklart och 1 som kan konstateras inte har tagit gymnasieexamen.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningens tjänsteskrivelse den 20 december 2023.

Bilaga 1. Initiativärende Placerade barns skolgång

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att godkänna rapporten och lägga den till handlingarna.

Ärendet

Organisation – arbetet generellt

Kommunens insatser gällande familjehemsplacerade barn och unga är organiserat inom Familjehemsenheten, Individ- och familjeomsorgen. Familjehemsenheten är bemannad med nio medarbetare som arbetar som barnsekreterare, ansvarar för att följa barnets/den unges vård, respektive familjehemssekreterare, ansvarar för att rekrytera, utbilda och handleda familjehem och andra uppdragstagare. Enheten har också en medarbetare som arbetar med stöd riktat till de biologiska föräldrarna i enlighet med den lagstiftade skyldigheten att ge föräldrar till placerade barn det råd, stöd och annan hjälp som de behöver och en förste socialsekreterare.

Målgruppen för familjehemsenheten är kommuninvånare som:

- Barn och unga från 0 år till 18 år eller till dess att den unge avslutat gymnasie studier och som är placerade för stadigvarande vård och fostran i familjehem.
- Barn och unga som tidigare varit familjehemsplacerade, men som har övergått till en annan placeringsform utanför hemmet t ex stödboende.
- Barn i jourhemsvård i väntan på planerad familjehemsvård.

Vad görs idag för att säkerställa att familjehemsplacerade barn får en fullvärdig skolgång

Enheten arbetar med individuellt utformad uppföljning avseende de placerade barnens skolgång. I vissa ärenden sker frekventa och kontinuerliga uppföljningar med skola och familjehem för att tillförsäkra att barnen får en välfungerande skolgång. Det kan innebära allt från att medverka till att barnen får åtgärdsprogram till att samordna SIP-möten och driva på skolformsutredningar eller basutredningar från skolan elevhälsoteam. För vissa barn, där det inte finns behov av särskilt stöd, sköter familjehemmet kontakten med skolan för att normalisera situationen i det fall det är möjligt för barnet.

Vid nyplacering eller omplacering finns ett samverkansmaterial mellan skola och socialtjänst framtaget av Socialstyrelsen, Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten med förkortningen SAMS, med målet att arbeta för en obruten skolgång för placerade barn. Detta material används som stöd av i planeringen av ny skolgång för barn som behöver byta skola i samband med placering.

Sedan några år tillbaka använder enheten sig av Allmänna barnhusets Letterbox. Letterbox syftar till att stimulera och väcka nyfikenhet och lust att läsa, räkna och lära sig hos barn i utsatta livssituationer, bl a barn i familjehem. Deltagande barn (ålder 4-11 år) får paket hemskickade med utvalda ålders/mognads-adekvata böcker, spel och skrivmaterial 6 gånger per år.

Utöver detta har enheten under de senaste två åren köpt en individuellt utvald bok som sommarpresent till samtliga barn och unga som enheten ansvarar för att ytterligare stimulera till läsning.

Andel unga som varit placerade 3 år eller längre som fullgjort gymnasiestudier med godkända betyg

Vad är godkända gymnasiebetyg:

På ett nationellt gymnasieprogram genomför eleverna kurser värda 2500 poäng. För att ta examen krävs 2250 godkända poäng. Vissa specifika kurser måste dock den unge vara godkänd i. Det skiljer sig åt beroende på om den unge läser ett högskoleförberedande program eller ett yrkesförberedande program vilka av kurserna som den unge måste vara godkänd i.

I siffror 2021-2023:

Undersökningen innefattar unga långvarigt familjehemsplacerade, 3 år eller längre, samt unga som tidigare varit långvarigt familjehemsplacerade men som avslutat samhällsvården i stödboende eller på HVB, och som är i ålder att kunna uppnå studentexamen åren 2021, 2022 och 2023.

Det är små volymer i undersökningen vilket medför att svar i procentform inte bedömts relevant. Svårigheter som framkommit i undersökningen är att dokumentationen inte har den detaljnivå att det går att utläsa om de unga faktiskt tagit examen utifrån de tidigare beskrivna kriterierna. Det kan också konstateras av granskningen att information avseende godkända betyg ibland även kan försvåras av att de unga är myndiga och, trots överenskommelser, kan försvåra informationsflödet avseende skolgången. Utifrån den dokumentation och den kännedom som finns i ärendena kan dock konstateras att:

2021 avslutades 6 unga på enheten som varit placerade utanför hemmet i mer än 3 år och som är i ålder att kunna uppnå studentexamen. 2 av de 6 unga var inte längre placerade i familjehem utan hade placeringsform HVB eller stödboende. 2022 är siffran 3 unga varav en ungdom bodde de sista åren på stödboende. 2023 är motsvarande siffra 2 unga.

Av dessa 11 ungdomar är det 8 som fullföljt sin gymnasieutbildning och 3 som inte har fullföljt en gymnasieutbildning. Av de 8 som fullföljde sin gymnasieutbildning är det 4 där det klart framgår att de tagit gymnasieexamen och 3 där det är oklart med examen och 1 som kan konstateras inte ha tagit gymnasieexamen.

Förändringar som kommer att ske i verksamheten inför 2024

- Betyg kommer att inhämtas 2 ggr/år avseende alla barn och unga som är placerade på enheten för att få en tydlig information i det individuella ärendet som tydligt ska kunna följas i journalföringen och som får ligga till grund för planeringen av vilken kontakt enheten behöver ha kring barnets/den unges skolgång.
- Barnsekreterare kommer att ha minst 1 kontakt per termin med mentor för avstämning kring skolgång även när det inte finns särskilda behov av

kontakt. Avvägning behöver dock göras mellan att normalisera barnets situation och att ta ansvar för skolsituationen. Exempel på undantag kan vara att barnet/den unge uppnått sådan ålder att tillräcklig information kan fås genom betygsinsamling enligt ovan.

- Tydligare överenskommelser med unga över 18 år avseende att socialtjänsten förväntar sig information om betygen från den unge vid varje terminsslut samt att den unge samtycker till att socialtjänsten har kontakt med skola för att tillförsäkra att socialtjänsten har adekvat information även i de fall den unge har ett undvikande beteende kring information avseende skola.

Utvecklingsmöjligheter inom området

En statlig utredning har nyligen utförts på uppdrag av regeringen med syfte att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Utredningen, som benämns ”För barn och unga i samhällsvård”, presenterades under hösten 2023 och kan komma att innebära nya lagförslag. Förvaltningen bevakar detta och inväntar framtida beslut.

- Utredningen föreslår bland mycket annat en bestämmelse i skollagen (2010:800) om att det ska göras en särskild kunskapsbedömning i samband med att vård av barn och unga under 21 år inleds med stöd av LVU eller när vård inleds utanför det egna hemmet med stöd av SoL. En sådan bedömning ska även göras för dessa barn och unga i samband med att skolplikten inträder och vid byte av skolenhet. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska extra anpassningar skyndsamt planeras eller utredning om behov av särskilt stöd genomföras.
- Utredningen anser vidare att stödet till barn och unga efter avslutad placering behöver tydliggöras och stärkas och föreslår att för barn och unga i samhällsvård ska det från 16 års ålder ingå i en skälig levnadsnivå att upp till 25 års ålder få känslomässigt stöd samt stöd med frågor som rör boende, utbildning, arbete, ekonomi, tandvård och hälso- och sjukvård efter att samhällsvården avslutats.

Det finns också andra alternativ till hur man kan arbeta med frågorna. Inom enhetens metodutveckling har dessa arbetssätt bedömts särskilt intressanta.

- Det finns möjlighet för kommuner att, antingen enskilt eller om man är en mindre kommun tillsammans med andra kommuner, inrätta ett SkolFam-team. Skolfam är en förebyggande arbetsmodell för att stärka skolresultat för barn i familjehem. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är nationell samordnare för Skolfam sedan 2013. Skolfam är manualbaserad och

utvärderad och syftar till att höja skolresultaten för familjehemsplacerade barn. Med Skolfam får barnet ett team bestående av en psykolog, en specialpedagog, barnets socialsekreterare och familjehemssekreterare som tillsammans med skola och familjehem kartlägger barnets förmågor och ev kunskapsluckor. Kartläggningen innebär även att bedöma om det finns andra hinder för inläring såsom t ex trauma. Denna kunskap används för att stötta barnet i undervisningen.

- I Stockholms stad pågår ett samverkansprojekt mellan skola och socialtjänst med särskilda skolsamordnare. Skolsamordnarna, som är anställda av socialtjänsten, arbetar med målgruppen unga som bor på HVB-hem, SIS-hem, stödboende, skyddade boende för unga samt i behandlingsfamiljer. De har i uppdrag att arbeta med alla frågor som rör skolgången för målgruppen före, under och efter placeringen. De ansvarar för planering och uppföljning av skolgången och är ett operativt stöd till socialsekreterare rörande skolgången. I projektet har de hittills kunnat konstatera att det aktiva och fokuserade arbete som specialiseringen har medfört har gett högre kunskap och mer precision i arbetet med att tillförsäkra placerade barn och unga en obruten skolgång. De använder det SAMS-material som nämnts ovan men har mer tid att förbereda och följa skolgången samt utvecklar också en annan kompetens kring vad som krävs för en fungerande skolgång och kan driva detta i samverkan.